

גמ' קידושין (ג.) - אין אשה נקנית בחליפין
רב דניאל שטיין

א. גמ' ב"מ (מז.) - וזאת לפנינו בישראל על הגאולה ועל התמורה לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו. גאולה זו מכירה, וכן הוא אומר בלא יגאל. תמורה זו חליפין, וכן הוא אומר גלא יחליפנו ולא ימיר אותו, לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וכו'. [תוס' (שם) - ומפרש ר"ת גאולה זו מכירה ולרבי יוחנן גאולה בכסף ולר"ל במשיכה תמורה זו חליפין של שוה בשוה דמהני לכ"ע אפי' בפירי לקיים כל דבר לרבות אינו שוה בשוה למר אף במטבע ופירי ולמר דוקא בכלי].

ב. חי' הרשב"א קידושין (נט.) - אע"פ שנתעכלו המעות. וטעמא דמלתא דכיון דלשם קדושין ניתנו בתחלתן אע"פ שבשעה שראוין לחול אינן בעולם מ"מ כיון שאם לא נגמר הקנין יש עליה להחזירם רואין אנו אותם כאלו הן בעין ובאותה הנאה היא מתקדשת וכו' ובשטר כה"ג אינה מקודשת כדאיתא לקמן דאם לא אמר לה מעכשיו ונשרף או נאבד תוך ל' יום אינה מקודשת.

ג. מרדכי קידושין (רמז תקכ"ו) - ונראה דהוא הדין בחליפין הוי כקנין כסף ואין צריך מעכשיו.

ד. תשו' הרשב"א (ה"ד סי' ר"ב) - ועיקרן של דברים כך נראה לי שאין החליפין מדין כסף. ולפיכך א"א לומר לך שיהיו כלאחר זמן וכדברי רבותינו הצרפתים ז"ל. ומאי דכתב מר דאפי' לרב אשי מי שקונה בסודר שאין בו שוה פרוטה ומקנה הסודר קנין גמור שקונה ואפי' לאחר זמן ואפילו לא היה הסודר בעולם. מידי דהוה אכסף שקונה לאחר זמן ואע"פ שנתאכלו המעות אינו נראה כן בעיני.

ה. חי' הרמב"ן קידושין (ג.) - ומה שאמר הרב ז"ל הלכך בטל תורת חליפין בקדושין איני יודע למה בטל, כיון שבפחות משה פרוטה לא נתבטלו מחמת פסול קנייתן אלא מחמת קפידתה של אשה וכו', ויש לי לישבה דכל חליפין לגבי אשה כחליפין דפחות משה פרוטה נינהו. דמתנה ע"מ להחזיר לא קניא באשה דבתר הנאה דבסוף אזלא ולא מקניא נפשה בקניה דשעה.

ו. תוס' רי"ד קידושין (שם) - ונראה לי לומר שאם בזה הסודר לבד נתרצת לו לקדשה אף ע"פ שהזכיר לה שם חליפין מקודשת היא והכא במאי עסקינן כגון שהתנה עמה לקדשה במנה ולא היה נותנו לה עכשיו אלא התפישא את הסודר שתתקדש לו ולא תוכל לחזור בה והוא יתחייב ליתן לה המנה לאחר זמן בכי האי גוונא ודאי אינה מקודשת כיון שלא נתרצת להתקדש לו אלא במנה ומנה אין כאן.

ז. יד רמ"ה קידושין (שם) - ומיהו הני מילי בחליפין הניתנים בתורת סודר דיאתנהו בפחות משו"פ נמי לא מיקדשא בהו, אבל בחליפין הניתנים בתורת דמים, כיון דמטעמא דכסף קנו מיקדשא ביה אי אית ביה שוה פרוטה כגון דאמר לה התקדשי לי בחליפי כלי זה. ומיהו לא עבדינן ביה עובדא למהו קדושי ודאי אבל קידושי ספק הוו אבל חליפין הניתנים בתורת סודר אפילו קידושי ספק נמי לא הוו.

ח. השלטי הגיבורים (א. בדפי הרי"ף אות ג') - ומז"ה אומר שאם דעת האשה הוא להתקדש בתפיסת הקנין לבד שהוא כנף בגדו ויש בו שוה פרוטה הרי זו מקודש שהרשות בידה לפסוק כנף בגדו ולעבדו בידה אם תרצה ולא אמרו שאין האשה מתקדשת בחליפין אלא כשדעתה להתקדש במנה ונותן לה קנין כדי לקיים הקידושין והוא יתחייב לה המנה וכו'. וכדברי המורה נראה לי שאע"פ שלא היה דעתה להתקדש אלא בקנין הסודר הואיל והזכיר לשון חליפין וכו' אינה מקדושת.

ט. ר"ן (א: בדפי הרי"ף) - בשטר מנא לן וכו' ירושלמי. והביאו הרב אלפסי ז"ל בהלכות הדא דתימא בשטר שאין בו שוה פרוטה אבל אם יש בו שוה פרוטה כסף הוא, ולא ידעתי למה הביאו אם ללמד דבשטר לא בעי שוה פרוטה זו בידינו היא מהברייתא השנויה בגמ' (ט). כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה וכו' ואפשר דמשום דמצוי למימר באשה גנאי הוא לה שתקנה את עצמה בשטר שאין בו ש"פ מה שאין לומר כן בגט דבעל כרחה ומש"ה מצי למימר האי כדיניה והאי כדיניה היה הדבר צריך לאמרו עוד נראה לי שכתבו ללמד למקדש בשטר ופסול מדין שטר כגון שנכתב שלא לשמה שאם הוא ש"פ מהני מדין כסף דבקדושי שטר דעתייהו נמי אנייר.

י. שיטה לא נודע למי קידושין (שם) - אין צריך לומר חלפי סודר דהא לא מטי לידה מידי אלא חלפי כלי נמי אין קונין בה ואפילו שוה פרוטה הואיל ואי אתה יכול לדון באשה תורת חלפין דאיתנהו בפחות משה פרוטה.